

VIÊN NGỘ THIÊN SƯ NGŨ LỤC**QUYỂN 9****TIỂU THAM 2**

Ở chùa Giáp sơn, Sư vào viện Tiểu tham. Sư nói: Thâu nhiếp ánh sáng sắt thái tin vào Thiên chân, sự sự viên thành vật vật mới mẻ. Trong đã vô tâm ngoài thì vô tướng. Lại ở chỗ nào mà tìm bến thông. Lại có thông suốt được cửa Triệu Châu chăng? Thử ra khỏi các tướng. Thấy, hỏi nương sư có lời thấu được cửa Triệu Châu. Thế nào là cửa Giáp sơn?

Sư nói: Lui thân ba trăm bước.

Lại nói: Thế thì chín trời mây tĩnh hạc bay cao.

Sư nói: Há đâu có dính dáng đến việc của Xà-lê.

Lại nói: Cùng nêu chứng cứ cũng không trở ngại gì.

Sư nói: Giả điếc giả câm. Sư bèn nói: Đầu trâu mất, đầu ngựa về, toàn bày chiếu dụng, kim ô gấp, ngọc thố nhanh, lộ một chút quyền hành, thấu được đến đáy, nghe nói đó giống như vịt nghe sấm, bởi chưa hiểu Sơn Tăng đêm nay hưởng trước mặt tác gia chẳng tiếc lời nói, phóng hạnh đi! Chỉ nên trên không nương kính, dưới dứt bỏ mình, ngoài chẳng thấy đất đai núi sông, trong chẳng lập nghe thấy hiểu biết. Ngay đây mà bỏ hết tình thức, một niệm chẳng sinh, chứng bốn địa phong quang, thấy mặt mũi xưa nay. Sau đó núi là núi, nước là nước, Tăng là Tăng, tục là tục. Tuy nhiên chớ nhận lầm Đỉnh bàn tinh. Lại phải biết có gỡ niệm cõi trời buộc hưởng thượng cơ quan mới được, lại nói gì là việc hưởng thượng. Cung điệu đã treo khói lang dứt, vạn dặm ca dao mừng thái bình.

Kiết hạ Tiểu tham.

Sư nói: Đại chúng, thấy thành công án dụng chỗ viên thành. Tuy nhiên già bệnh luông tuông còn có thể cửa cờ mở trận. Lại có một ngựa một thương đánh giặc lâu ở sa trường chăng? Ra đây cùng nêu chứng cứ.

Tăng hỏi: Chín tuần cấm túc ba tháng hộ sinh. Chỉ như mèo hoa lấy đứt thân phần của Nam Tuyền làm hai đoạn, rấn rít vừa gặp mắt đỏ từ trên đất, một nhát cuốc, không biết là trì hay là phạm.

Sư nói: Phá giới cũng chẳng biết.

Lại nói: Đại dụng chẳng câu chấp, khuôn phép xưa nay.

Sư nói: Chia phần thân làm hai đoạn y như cũ.

Lại nói: Nếu thế, đưa ngọc chống mở mắt cọp, roi vàng đánh gãy tay Na Tra.

Sư nói: Ông hưởng vào chỗ nào mà thấy Nam Tuyền qui tông.

Lại nói: Chỉ ở trước mắt.

Sư nói: Lời lập lại không nên nuốt, chưa xét trong đây lấy gì làm thí nghiệm.

Hỏi: Tây Thiên lấy người sáp làm thí nghiệm.

Sư nói: Lấy lông mày làm nghiệm.

Hỏi: Lại cho học nhân ra được chăng?

Sư nói: Lại nháy mắt nhìn.

Lại nói: Chỉ sợ nhìn thấy không được.

Sư nói: Ngắn thì ngắn dài thì dài, có gì xem chẳng được. Sư bèn nói: Toàn đề nêu lẽ chém đỉnh chặt sắt, quở Phật mắng Tổ đại dụng đại cơ, cũng chưa xứng với bốn phận sự của nạp Tăng, huống là lập hỏi đáp, lập khách lập chủ, dính với nói năng, nói huyền nói diệu, vô sự mà sinh sự, đất bằng mà nổi sóng. Tuy thế, sự không một hưởng, lý ngoài nhiều đường. Tuy xem gió xoay buồm nhưng không khỏi cùng trường đã lệnh. Há chẳng thấy người xưa nói: Muốn biết nghĩa Phật tánh phải xem thời tiết nhân duyên. Thời tiết nếu đến thì Lý của nó rõ ràng, chỉ như đêm nay cùng sáng mai, chính là hai ngàn năm trước ông già Thích-ca lập lên khuôn phép, thời tiết chín tuần cấm túc, ba tháng hộ sinh tông lâm thiên hạ thấy đều y theo. Đã là thời tiết này đến nay lại có biết được lý này chăng? Nếu biết được lý này thì chỗ làm chủ, gặp duyên tức tông, trong suốt mười hai giờ không trong, không ngoài, không được không mất. Toàn thể như thế, cũng không sinh để hộ cũng không người sáp để giữ. Nếu hoặc chưa thế, thì phải thương ngỗng mà hộ vệ tuyết, khiến người sáp đông lại. Sư lại nói: Đại chúng, ông già Thích-ca nói: Lấy Đại viên giác làm già-lam của ta, thân tâm an cư bình đẳng tánh trí. Các người đã muốn an cư, lại biết được bình đẳng tánh trí chăng? Nếu biết được thì người người đầy đủ, cái cái viên thành. Cho đến động tịnh thi vi đều ở trong đại Già-lam, cùng các Thánh khác dất tay đồng đi, cùng các Thánh khác đồng làm Phật. Sư lại làm gì biết được. Bỏ đi đòn tay ba

xuống đơn bả ý trước trước mỗi người đều phải chiếu quán đứng lâu.

Kiết chế Tiểu tham. Tăng hỏi: Hộ sinh cần phải giết, giết hết mới an cư, chưa biết giết cái gì?

Sư nói: Lợn có người đang nghi.

Lại nói: Học nhân đến chỗ ấy mà được bước bước dứt hành tung (dấu chân), khi ấy thế nào?

Sư nói: Chưa có kiếm báu Kim cang vương ở đấy. Chém đinh chặt sắt bốn phận của Tông sư, trăm triệu chưa phân thỉnh Sư nói mau. Sư nói lú lo đầu lưỡi ba ngàn dặm.

Lại nói: Ân sâu chuyển không lời, hoài bảo tự rõ ràng.

Sư nói: Chớ lừa sáng.

Hỏi: Một Đại tang giáo giấy lau bất tịnh, chỉ như Đức Sơn làm gì gánh bộ Sớ Sao mà đi hành cước.

Sư nói: Buông bỏ đi. Châu kim cang bị bà lão hỏi một câu dù quên mũi nhọn kết lưỡi (mà cứng họng) lại như thế nào.

Sư nói: Nhỏ tên sau ót.

Sư bèn nói dứt kia đây trộn hư không, thấu thanh sắc không mặt mũi. Trộn ngày ăn cơm mà không từng nhai một hạt, trộn ngày mặc áo mà chưa từng mang một sợi tơ. Hết thủy hư không Hoa tạng sát hải bày ra dưới gió, chư Thánh quá hiện vị lai quay lui ngàn dặm. Cất một bước vượt bất khả thuyết thế giới, hương về Hương thủy hải bên nào cũng có chỗ đi, nắm một hạt bụi trộn lẫn tất cả vô lượng vô số mười phương trên dưới, tất cả chư Phật, Tổ sư bảy đại triệt ngộ cũng còn đất khác. Lại nói người này hương vào chỗ nào mà an cư, hương vào đâu mà cấm túc. Nếu biết chỗ người này rơi vào mới biết phong quang bốn địa, mới thấy bản lai diện mục, liền có thể nhiếp thuận nghịch trong một trần, đi đứng khuôn phép, hiện oai nghi ở một niệm, chẳng vượt thói thường, đến như dùng Đại viên giác làm Già-lam ta, cũng là một đoạn nhỏ ở đấy. Nếu có thể như thế mà thấy, như thế mà dụng, như thế mà tin, như thế mà thấu, quán lấy vô biên sát hải, mình người chẳng cách đầu lông, mười đời cổ kim trước sau chẳng thay đổi đương niệm. Chín tuần cấm túc, ba tháng hộ sinh ở trong một niệm bước một hạt bụi, một hạt cải, thấy thành thọ dụng.

Lại nói: Người này rất ráo ở chỗ nào, có hiểu rõ chăng? Mặc áo tới đứng bên ngoài ngàn núi, dẫn nước tưới hoang trước năm lão.

Giải chế Tiểu tham.

Sư nói: Thâu nhân kết quả, cẩn thận ở cuối hộ ban đầu. Một đoạn nhân duyên lúc này đủ hết. Thánh hiền hang ổ, sinh tử gốc rễ đều một

chùy đập nát, một dao cắt ngang. Nếu là thông phương tác giả. Nêu được biết về, kể lậ tấn sơ cơ như thế làm sao kế ngộ. Chỉ như sinh Phật chưa phân, từ kiếp không trở về trước Oai Âm Vương bên kia lại có kết chế, giải chế không? Tuy nhiên đến chỗ ấy, dù có ngàn Thánh ra đời cũng phải mắt trợn, miệng hét. Bên đó tạm gác lại. Chỉ như nay đèn đuốc cùng sáng, ngồi đứng nghiêm nhiên. Cao là trời mà dày là đất, núi là núi sông là sông, có là có không là không, dài là dài ngắn là ngắn. Chính lúc ấy cùng với Oai Âm Vương trở về trước, kiếp không bờ kia là đồng hay khác. Nếu hướng vào chỗ đó mà lỗi lạc rõ ràng, trước mắt không pháp, trong bụng không tâm. Trên chẳng thấy các Thánh, dưới chẳng thấy phàm phu, ngoài chẳng thấy tất cả cảnh giới, trong chẳng thấy mắt mũi lưỡi thân ý. Liền có thể thông đồng tất cả thì nói gì là kết chế giải chế. Một chùy đập nát hang ổ Thánh hiền, một dao cắt ngang gốc rễ sinh tử. Giả sử Lâm Tế, Đức Sơn, Văn-thù, Phổ Hiền, cho đến vô lượng, vô biên đều đại giải thoát, có oai thần lớn, vô số hà sa mệnh môn đất đai đến nay chẳng tiêu một nắm, lại bằng vào cái gì, nếu không phải là ở Lam điền bắn cọp đá, biết bao lầm giết Lý tướng quân. Trong quận, đội chúng bước ra thỉnh Tiểu tham.

Sư nói: Lan thành đạo hữu tụ tập như mây, Tuyển Phật trường mở ra Bất Nhị môn. Sáng chói núi biếc không lưỡi, Tiểu tham hội tốt bốn phương nghe. Người nghe sao bằng thấy đá, thấy đá sao bằng đánh gõ đáp lời. Lại cơ tác gia thiên khách chẳng?

Tăng hỏi: Ba đời chư Phật chỉ nói tự biết, các đời Tổ sư toàn đề chẳng khởi, giáo pháp một đời chú giải chẳng nổi, chưa biết Hòa thượng như thế nào?

Sư nói: Giáp Sơn đến chỗ ấy miệng như cây biển bách bất lão già ấy lại.

Sư nói: Hãy mừng không dính dáng.

Lại nói: Đó tức là lỗ mũi người thiên hạ bị Hòa thượng xỏ rồi.

Sư nói: Ông lại nói lỗ mũi Giáp Sơn ở đâu? Tăng liền hét.

Sư nói: Cũng phải xỏ chân.

Lại nói: Tông sư mắt sáng thiên nhiên có ở đấy.

Sư nói: Cũng là rơi hai, rơi ba.

Sư bèn nói: Mở lò rèn Phật tổ hương thượng kèm búa, nghĩ bàn chẳng đến thì ngàn dặm vụn vụn. Nói được mũi nhọn này nêu ra thì quét sạch chức vị quan trọng. Đây cũng là nói Hóa môn. Nếu xác thật mà luận thì Sơn Tăng có miệng mà không có chỗ nói, các người có tai mà không có chỗ nghe. Cho đến mặt trời mặt trăng chưa đủ là sáng, hư

không chưa đủ rộng, trời đất chưa đủ lớn, vạn tượng chưa đủ đông. Đến chỗ ấy một xoa một ấn, mộ đẫy, một đánh phải thấy rõ bốn phạm sự.

Lại hỏi: Như thế nào là bốn phạm sự, bọt nước biển trong đại thiên sa giới, tất cả Thánh hiền như điện chớp.

Sư dạy chúng rằng: Nêu chẳng đoái hoài liền sai, định suy lường thì kiếp nào ngộ. Lại nêu cái gì. Có nhiều đoái hoài hiểu biết là gỗ vuông ráp lỗ tròn, hướng lại dính dáng đến suy lường tính kể lý lẽ, nên không nên dính dáng. Trước xác thật mà luận thì có việc gì. Ngay đây không một mảy may việc, cũng không một thấy nghe huyền diệu đạo lý được mất. Đến chỗ ấy liền là ngàn Thánh sinh ra, muốn nêu cũng không có chỗ nói muốn tác dụng cũng không có chỗ chuyển động. Do đó ngài Vân Môn. Nói: với ông rằng ngay đây vô sự, ngay cả vô sự cũng chôn mất. Lại nói gì chỗ chôn. Rõ ràng có mấy người đến được chỗ này. Đây là cảnh giới Đại nhân của Văn-thù, Phổ Hiền, há là dính dáng đến lý lẽ tầm thường tính kể suy lường so sánh được mất. Có biết rõ chẳng? Cần phải dứt tình thức, dứt huyền diệu ngàn Thánh chỉ nói tự biết, cũng không có chiếu dụng, sạch lâu lâu sáng rõ rõ. Ngài Nham Đầu nói: Chỉ con đường trước mắt nhanh như đánh đá lửa. Đây là hành lý của người hưởng thượng. Nếu nhìn chẳng thấy thì rất chẳng được nghi, như không có việc gì. Tổ Đạt-ma trải qua sáu trăm năm từ Tây trúc đến cũng chẳng truyền đến ngày nay là việc gì. Đến nay thiên hạ các cõi trông nhau, mỗi mỗi Chân thiện tri thức ngồi tòa sư tử, người người đều là thầy trời người, nanh như kiếm bén, miệng như chậu máu ngoài ra có lỗ cối, có nường cậy, da dán xương dựng có được mất, có trao truyền, hết cả đều đánh vào chỗ đóng đất đi. Nếu là các ngài Thạch Đầu, Mã Sư, Bách Trượng, Hoàng Bá, Lâm Tế, Vân Môn, Huyền Sa, Nham Đầu, Pháp Nhãn, Qui Ngưỡng, Tào Động các dòng này đều là hưởng thượng Tông sư, động tịnh ra làm đều là hành lý trong đây. Ví như sư tử bắt voi đều hết sức, đến như bắt thỏ cũng hết sức. Như Tăng hỏi Vân Cư Hoàng Giác: Sư tử bắt voi bắt thỏ cũng phải dùng hết sức chưa biết hết sức gì?

Vân Cư nói: Sức chẳng đối. Cần phải mỗi mỗi cùng nó bốn phạm thảo liệu. Lại cái gì là bốn phạm thảo liệu. Há chẳng thấy Trường Sa nói: Nếu ta một mực nêu cao Tông giáo thì trước pháp đường phải cỏ sâu một trượng. Sự chẳng được đã hưởng ông nói: Hết cả đại địa là ánh sáng Bát-nhã. Khi ánh sáng chưa phát thì không Phật không chúng sinh, tin tức hưởng chỗ nào mà đến được. Nói chuyện gì sớm là cát đằng mà thôi. Do đó tầm thường hưởng về huynh đệ nói phải là đánh đổ tinh trần

được mất, tính toán so sánh sạch hết. Bỗng đất một vùng toát mồ hôi. Tự nhiên sống hoạt bát, người thiên hạ không may mắn có oai phong như thế, có tự tại như thế, nếu theo người mà chuyển gót, tìm đàm giải của người mà ăn thì không dính dáng. Lại như ngài Ngưỡng Sơn hỏi bạn đồng tham rằng: Gần đây chỗ thấy của ông thế nào?

Bạn đáp: Thật không một pháp đương tình.

Sơn nói: Cái hiểu của Sư đệ vẫn còn ở cảnh.

Hỏi: Vì sao?

Ngưỡng Sơn đáp: Há ông không biết một pháp có thể tình thì ngay đây mà được, không một pháp có thể đương tình. Còn gặp Ngưỡng Sơn kiểm điểm. Đến chỗ ấy không chỗ biết không một pháp không, không một pháp cũng phải là người ấy mới được. Sở dĩ gọi là người vô sự mới nói xưa nay vô sự. Đã xưa nay vô sự thì chỉ như vạn cảnh trước mắt sừng sững mặc kệ nó, sáu phàm bốn Thánh ở đâu mà đến, phải ngay đây mà vượt qua được mới được. Lại thế nào là vượt qua được? Chớ lạ từ trước nhiều ý khí, người khác từng đập trên đầu cửa ải.

Sư dạy chúng rằng: Đại phàm học đạo, cần phải dùng việc làm mới được. Chớ chỉ rảnh rang. Chỉ trong suốt mười hai giờ như thiếu nợ người ta hai, ba trăm vạn râu, lo sợ trả cho người không hết. Như thế mà giữ lòng thành thật chẳng lo không đến. Thế nên người xưa nói: Việc lớn chưa biện xong thì như đang có tang cha mẹ. Lại có một ví dụ. Người học đạo như gà ấp trứng, cần phải hơi ấm liên tục thì mới nở được. Nếu gián đoạn nửa chừng, hơi ấm không thì dù có ấp mười năm cũng không mở. Ngài Long Nha cũng nói: Học đạo như kéo lửa, thấy khói chưa ngưng được, phải đợi kim tinh hiện đốt cháy mới đến đầu mới được, huống là việc lớn này. Ba đời chư Phật do đây mà ra đời, tự mình siêu thoát sinh tử, há có thể lần hồi như còn hoặc mất. Xin hãy nỗ lực tiến bước, lấy ngộ làm qui tắc, đều hy vọng giữ lấy niềm tin. Trân trọng!

Sư dạy chúng rằng: Đây đủ pháp phàm phu, phàm phu chẳng biết, đây đủ pháp Thánh nhân, Thánh nhân chẳng hiểu. Thánh nhân nếu hiểu thì tức là phàm phu, phàm phu nếu biết thì tức là Thánh nhân. Việc này một lời đều đúng (lượng đáng). Lại hiểu rõ chẳng? Phải biết Thánh nhân là phàm phu, phàm phu là Thánh nhân. Dài thì pháp thân dài, ngắn thì pháp thân ngắn. Lớn nhỏ xanh vàng tất cả pháp đều như. Đều là cửa Đại giải thoát mà không gì khác. Chỉ cần tình quên ý dứt, một niệm chánh chân, tùy chỗ gặp duyên đều là diệu dụng. Do đó người xưa nói: Khắp nơi chân thật. Khắp nơi chân thật thì đâu đâu dứt là

người xưa nay. Chân thật khi nói thì tiếng chẳng thấy, chánh thể rõ ràng mất thân. Đến như thiên đường địa ngục cây cỏ, người vật, sáu loại, bốn loài, lớn nhỏ, xa gần, không thứ nào mà chẳng chân thật. Chỉ vì chưa suốt căn nguyên, thường thường sinh tâm động niệm đều ở trần lao, lưu chuyển trong nghiệp thức, chưa từng hồi quang phản chiếu. Do đó uổng chịu luân hồi, chẳng được thọ dụng. Nếu hay phát tâm khắng khái, mở chí đặc đạt, mau dứt các duyên. Ngay đây hiểu được triệt để rõ ràng, tâm địa sáng rỡ. Có thể nói: Đi cũng thiền mà ngồi cũng thiền. Nói nín, động tịnh, đều là chánh thể. Thế nên ngài Vân Môn nói: Hòa thượng con chớ vọng tưởng, núi là núi, sông là sông, Tăng là Tăng, tục là tục. Lại nói: Thấy gậy chỉ gọi là gậy thấy nhà chỉ gọi là nhà. Gọi đó là thấy thể toàn chân. Có một loại người bỏ một bên lấy một bên chỗ thấy khắp không chẳng thể thật. Chính do ôm hoài được mất mà bị vật chuyển không được tự do. Xem người Thượng cổ được Đại thọ dụng rủ lòng từ lợi vật, toàn thân gánh vác, hoặc ra hoặc vào hoặc ẩn hoặc hiện, thành thuận thành nghịch, mở lập Hóa môn chỉ bày con đường tắt, đều là dạy người nghiên cứu bản minh Tông, xa lìa các chấp trước. Há chẳng thấy Lăng Đạo Giả tham vấn ngài Tuyết Phong Linh Vân Huyền Sa qua lại mười lăm năm ngồi rách bảy cái bồ đoàn, niệm này ở ngay đây. Về sau, nhân lúc cuốn rèm bỗng nhiên đại ngộ mà có tụng rằng:

*Cũng sai lớn cũng sai lớn,
Cuốn bức rèm lại thấy thiên hạ,
Có người hỏi ta ý thế nào?
Cầm lấy phát tử ngay miệng đánh.*

Đến khi Ngài ở Trường Khánh thì dạy chúng rằng: Khua gõ bạn đạo cùng sánh vai qua một đời tham học, việc đã xong. Giống đây mà nêu bày. Nếu chẳng biết có, thì đâu hiểu được lời nói như thế. Có thể nói từ trong lòng mình tuôn ra bao trùm cả trời đất.

Lại có người hỏi: Như thế nào là hợp một lời Thánh?

Đáp rằng: Lớn nhỏ Trường Khánh bị Xà-lê một câu hỏi ngay đây mà miệng giống biển diêm. Nếu kheo tham rõ thì có thể một mình giữa trời tự tại dọc ngang. Nay đại chúng, lại biết rơi vào chỗ nào. Nếu chưa biết thì vì các người nêu ra. Mây trắng hết chỗ là núi xanh, người đi lại ở ngoài núi xanh.

Sư dạy chúng rằng: Đức Sơn Tiểu tham chẳng đáp thoại mà đáp gõ công cùm.

Triệu Châu Tiểu tham thì đáp thoại và lấy gậy dò nước. Sùng Ninh đêm nay chẳng quản đáp thoại, cũng chẳng quản chẳng đáp thoại.

Ngẫu nhiên bỏ đáp thoại. Ngẫu nhiên bỏ y (áo) xuống đơn mà nhặt lấy hạt đào ngàn năm, kể lại việc ấy cho đại chúng nghe đại chúng, bèn đưa ngang gậy nói rằng: Cũng như thế mà quét sạch đầu lưỡi thiên hạ. Lại lấy gậy chống đất nói rằng: Các người cũng thế mà vào địa ngục nhanh như tên bắn. Lại hỏi: Lợi hại ở chỗ nào? Nếu chẳng ngủ đồng giường sao biết mền lũng.

Chùa Đạo lâm, Giải hạ Tiểu tham. Sư dạy chúng rằng: Đêm lạnh các động lặng, sân thiền đang thanh tĩnh, trăng sáng in trên hư không, mây trắng mặc tình cuốn mở, rõ ràng, thích định đoạt, có tác gia không?

Tăng hỏi: Một hạt bụi dấy lên gồm thấu cả đại địa, một lá rụng thiên hạ thu. Nạp Tăng phần thưởng được cái gì?

Sư nói: Trước chẳng thay đổi xóm làng, sau chẳng thay đổi quán trọ.

Lại nói: Đạo lâm Đại Tiểu thừa lưỡi cũng chẳng biết.

Sư nói: Rất ky trong hư không kêu mổ.

Hỏi: Hòa thượng sao nói thế (nói gì?).

Sư nói: Thế nào là chỗ ông chấp.

Tăng định nói thì Sư nói: Xong.

Lại nói: Hiềm nỗi ráng lặn cùng bay với chim cò đơn chiếc., nước thu cùng một màu với bầu trời xanh thẳm.

Sư nói: Giặc qua rồi mới giương cung.

Sư bèn nói: Bên trong vô tâm, bên ngoài vô tướng. Trên không có Phật tổ để kính, dưới không có chúng sinh để thương, tham xan ganh ghét đều trừ, Từ, Bi, Hỷ, Xả đều quét sạch hai đầu, Trung đạo chẳng chấp. Sạch lâu lâu dứt thừa dư, sáng rõ rõ không đáp lại, đập xuống chẳng đục, bốc lên chẳng trong, khơi chẳng động khua chẳng chuyển, ngay đây quét sạch vạn pháp, trên đầu hồ nguy chẳng lập, ở đây an cư tùy chỗ giải thoát. Lại nói già là trường kỳ một trăm hai mươi ngày, trung kỳ một trăm ngày, hạ kỳ tám mươi ngày. Lại công thành một câu nói gì. Chẳng thương ngỗng giữ tuyết, lại mừng người sấp băng tan.

Đêm đông tiểu tham. Sư nói: Phật tổ Đại cơ, chánh nhãn của trời người, lúc cái dấu hiệu chưa phân không cho nhiều việc. Khi một khí đã phân liền có sinh trụ dị diệt, xuân hạ thu đông, nếu đuổi theo sóng các thứ lập nên, gặp đâu đều viên dung. Nếu cắt đứt các dòng, nắm dừng chức vụ quan trọng, chẳng thông phạm Thánh, nếu cũng hai đường không dính đến, dưới gót chân đại triệt đại ngộ, há chẳng phải là bốn phận của nạp Tăng? Lại nói: Không âm dương địa chỉ làm sao thông tin,

đợi năm tới hết tháng ba, chớ nói đông rồi tuyết sương lạnh.

Tiểu tham. Tăng hỏi: Vượn ôm con về núi xanh rồi, chim ngậm hoa rơi trước núi xanh, đây là chỗ an thân lập mạng lúc xưa của Hòa thượng, như thế nào là cảnh của Đạo lâm?

Sư nói: Cửa chùa cao mở động đình quê, chân điện cắm vào hồ cát đỏ.

Hỏi: Như thế nào là người trong cảnh?

Sư nói: Tăng bảo mọi người là hạt châu của biển xanh.

Hỏi: Đây là Đổ Công Bộ còn thế nào là Hòa thượng?

Sư nói: Lại chớ loạn thống.

Hỏi: Như thế nào đoạt người mà không đoạt cảnh.

Sư nói: Sơn Tăng có mắt mà chẳng từng thấy.

Hỏi: Như thế nào đoạt cảnh mà chẳng đoạt người.

Sư nói: Xà-lê hỏi được tự nhiên thân.

Hỏi: Như thế nào là người cảnh đều đoạt?

Sư nói: Thâu vào.

Hỏi: Như thế nào là người cảnh đều chẳng đoạt?

Sư nói: Buông ra.

Lại nói: Người cảnh đã được Sư chỉ bày, hưởng thượng lại có việc chẳng?

Sư nói: Chẳng thể trên đất lại thêm bùn. Sư bèn nói: Như thế như thế như cọp sừng, chẳng thể chẳng thể như hổ không sừng. Như thế lại tức chẳng như thế, ngậm cách hai lớp cửa, chẳng thể lại tức như thế là toàn đi đường hưởng thượng. Câu này nếu bài ra bốn bên thì là họa là sùng. Nếu một lúc vạch đứt thì là tường là thoại. Vì sao, vì nó từ trên đến vốn không nhiều việc. Chỉ vì các cơ có lợi độn, chỗ ngộ có cạn sâu. Thế nên nhọc thay các Thánh ra đời, ứng vật hiện hình tùy cơ nói giáo. Liền có quyền có thật, có chiếu có dụng, có giết chết có cứu sống, có khách có chủ, có hỏi có đáp, vạn khác ngàn sai. Chỉ như đang lúc ấy, ở trong đó như có lão ấy, răng nanh như kiếm miệng như chậu máu một gây đánh chẳng quay đầu, bước ra nâng lật lời khế cơ, cắt đứt cát đàng. Trời là trời, đất là đất, núi là núi, sông là sông, dài là dài, ngắn là ngắn, vuông là vuông, tròn là tròn. Một mảy may chẳng được động, ngay đây mà thừa đương liền có thể một mình bước giữa trời cao, cùng các Thánh khác nắm tay đồng bước. Có thế giới Phật cùng làm chủ khách tiếp vật lợi sinh, không có thế giới Phật thì gió dùi đất dập. Đoạn dứt chức vụ quan trọng chẳng thông phạm Thánh. Tuy thế nếu trong ấy đích thực mà đến lại nói cùng người khác thương lượng, đợi Lão Tăng lên núi

chặt gậy đem về.

Tiểu tham. Tăng hỏi: Huyền sa chẳng qua núi, Bảo Thọ chẳng vượt sông, chưa biết ý chỉ như thế nào?

Sư nói: Thăng vượt ngoài vật.

Hỏi: Tuyết Phong ba lần đến Đầu tử, chín lượt lên Động Sơn là đồng hay khác.

Sư nói: Khác là một nhà xuân.

Hỏi: Đó tức là sắc xuân không cao thấp, cành hoa tự ngắn dài.

Sư nói: Một phen bói chọn.

Sư bèn nói: Đại đạo bằng phẳng liền không trở lại. Đồng chứng thì biết, đồng nói thì hay. Nếu có thật pháp buộc chặt lấy người thì vào địa ngục nhanh như tên bắn. Do đó chư Phật ra đời, Tổ sư Tây Trúc đến, thật không có pháp cho người. Chỉ cần các người chấm dứt nghĩ ngợi. Nếu thật đến chỗ chấm dứt nghĩ ngợi thì trong suốt mười hai giờ như trời che, đất chở lại chẳng dư một mảy may, sạch lâu lâu rõ rõ, thấy rõ thành công án. Nếu lại do dự ngoái nhìn quanh, nói có nói không, hiện được luận mất, có hiểu có chẳng hiểu, có được có chẳng được, là rơi vào thứ hai, rơi vào thứ ba rồi vậy. Do đó các bậc tôn túc thượng cổ, các lão Hòa thượng trong thiên hạ dùng phát tử và gây gộc hiện vô lượng thần thông. Kỳ thật là cùng các người cõi niệm mở trí, nhổ đinh rút chốt, khiến các ông ngay đây mà đến chỗ an nhàn, cũng không chứng, cũng không đắc, cũng không chu toàn. 73,84. Nếu cũng chưa đến thì chẳng khỏi mơ hồ tất cả cảnh giới tất cả có không tất cả pháp môn chỉ sau một tiếng, khoảng một niệm, mà thoát được tình trần. Khắp nơi, khắp chốn rộng khắp sa giới, lớn nhỏ dài ngắn vuông tròn, xanh vàng đỏ trắng, toàn là bốn tâm ở chỗ thấy mà sạch lâu lâu, ở chỗ nghe mà thủ đoạn chu toàn khéo léo, không được mất, phải quấy, không dài ngắn tốt xấu, núi là núi sông là sông, Tăng là Tăng tục là tục, không gì sai khác. Nếu có thể thật đến chỗ ấy thì lia trần tình, dứt câu nói khế cơ, chẳng rơi vào thảng diệu. Lại phải biết trong một hạt bụi mà trùm chứa tất cả cảnh giới, tất cả cảnh giới vào trong một hạt bụi thấy đều gồm nhiếp, ở trong một đầu lông mà hiện vô biên sát hải, được thẳng như thế, lại phải biết có thời tiết đại dụng hiện tiền mới được. Lại thế nào là thời tiết đại dụng hiện tiền? Cuối cùng nước đều phải chảy về biển, đến lúc mây định tìm về núi.

Đêm đông Tiểu Tham.

Có nghĩ ngợi, từ tâm có mà khởi. Một vòng sinh diệt thì đi vào hành đạo không gián đoạn, tu nghiệp vô lậu vạn cổ siêu nhiên, nắm

một, buông một, nửa khai, nửa hợp chưa tránh khỏi trong hang ổ. Đầu chẳng biết, qua lại không gián đoạn, động tịnh nhất như. Nhét đại thiên sa giới trong một hạt bụi, chứa mười đời cổ kim trong một niệm, tới lui khởi diệt, chỗ nào an bài. Xuân hạ thu đông lý luận thế nào? Đến chỗ ấy thì sạch lầu lầu, sáng rờ rờ không thể nắm bắt được. Đông Tây, Nam Bắc chẳng phân biệt được. Nên chưa biết chỗ rơi, đã từ lâu tham vấn các bậc Tiên đức, nên vững vàng chắc chắn. Lại nói đang lúc ấy thì thế nào. Có hiểu rõ chẳng? Bóng trăng tiêu tan hết, ngày sau là vẽ mây.

Đêm trừ tịch có tiểu tham. Cây tàn lá rụng, ngói vỡ băng tan, ngày hết năm tàn, cửa nhà tàn phá, dùng thế để để quán thì không xứng ý cảnh giới, lấy mắt đạo mà xem thì là tin tức tốt. Há chẳng thấy ngài Hương Nham nói: “Năm rồi nghèo chưa phải là nghèo, năm nay nghèo mới thật là nghèo. Năm rồi nghèo còn có đất cắm dùi, năm nay nghèo dùi cũng không có. Còn Cổ đức nói: Giàu sang rất dễ, nghèo hèn mới khó. Bốn phận người đánh được suốt, tin được kịp, thấy được thấu. Vật vật đầu đầu đều là diệu dụng, khắp nơi, khắp chốn đều là chân thừa. Nếu như thế mà hết thì dám bảo Lão huynh chưa thấu suốt, sao có thể nói tiệm nói đốn, nói huyền nói diệu, nói sự nói lý. Tức phải buông bỏ diệu huyền, buông bỏ lý tánh, đánh phá hương thượng hương hạ, dứt ngang ấn Phật cơ Tổ. Dù cho Đông Tây, Nam Bắc không phân biệt, mệnh mông, mịt mù, gặp cơm thì ăn cơm không biết là cơm, gặp trà thì uống trà không biết là trà. Đến chỗ đó cũng chỉ được cái trong sáng sạch sẽ của Nạp Tăng. Thế nên ngài Động Sơn nói: Thấy Phật và Tổ là sinh oan gia mới có phần tham học, chính lúc ấy thì toàn thể hiện thành cội Phật chẳng gồm, cội ma chẳng quản. Lại nói hướng vào chỗ nào mà hành lý. Nếu biết được liền thành tháng cùng năm hết tiếp nối mãi không dứt tiếp nối mãi không dứt năm hết tháng cùng, đang lúc ấy thì một câu như thế làm sao nói, năm nay ngày tháng hết, năm tới ngày tháng mới.

Giải hạ Tiểu tham, Sư nói: Năm tháng mùa phong túc, đạo thái thời thanh. Ca khúc thái bình vui hóa vô vi. Hộ sinh đã đủ, người sấp hết băng. Sắc thu lóng trong, gió vàng phơ phất. Chính lúc ấy nói gì Thích-ca, Di-lặc, Văn-thù, Phổ Hiền, Đức Sơn, Lâm Tế, hương thượng hương hạ, có sự không sự. Ngay đây một lúc quét sạch, ngay đây mà được gió khắp mặt đất, mọi người phân thượng, vách đứng ngàn nhận. Mỗi mỗi trước mặt bay sáng báu lớn. Lại chẳng rơi vào duyên xa một câu nói như thế làm sao nói. Núi Lộc đầu nghiêng ngã, măng đá ngầm mọc cành.

Ở chùa Đạo Lâm, Tiểu tham. Sư nói rằng: Bốn biển cùng tham tâm, mười phương đồng hội tụ. Giữa đường gặp người đạt đạo, chẳng đem nói nín mà đáp. Lại có ai cùng đối đáp chẳng?

Có Tăng hỏi: Ty luân ngàn thước rủ xuống đây, một sóng vừa động vạn sóng theo. Đêm yên nước lạnh cá chẳng ăn, đầy thuyền trống không trăng sáng về. Không biết lý này như thế nào?

Sư nói: Lìa móc câu ba tấc mở mắt ra.

Lại nói: Ấy là từ đó chẳng về, về liền được. Ngũ Hồ khói sóng có ai tranh.

Sư nói: Càn khôn đất đai một lúc thâu gồm.

Lại nói: Chỉ như buông câu bốn biển chỉ câu Ninh long. Cách ngoại nói: Huyền là tìm tri thức, ai là tri thức.

Sư nói: Tâm đỏ mảnh mảnh (mấy mảnh).

Lại nói: Sóng lớn vọt ngàn tâm, sóng lắng chẳng lìa nước.

Sư nói: Hàn Sơn gặp Thập Đắc vỗ tay cười ha ha.

Hỏi: Giữa đường gặp người đạt đạo, chẳng đem nói nín mà đối đáp, đã chẳng đem nói nín mà đối đáp, thì đem gì mà đối.

Sư nói: Nuốt tiếng tiêu dấu vết.

Lại nói: Một lời khó mở miệng, ý ngàn xưa rõ ràng.

Sư nói: Lại phải gấp nhìn.

Lại nói: Câu có, câu không như dây leo leo cây, làm sao mà được siêu thoát.

Sư nói: Ý thiên trường kiếm bức lạnh người.

Lại nói: Chỉ như cây ngã thì dây leo khô. Ngài Qui Sơn vì sao cười ha ha?

Sư nói: Thương nó thì chấp lấy nó.

Hỏi: Bỗng bị Học nhân xô ngã giường thiên và bẻ gãy gãy thì lại được tài giỏi gì?

Sư nói: Cũng là giặc qua rồi mới giường cung.

Sư lại nói: Chẳng cùng một pháp đối đáp chánh thể siêu nhiên, vạn tượng chẳng thể che giấu, thần cơ ở tay. Mong Châu Đình, núi Ô Thạch ở trước Tăng đường mà thấy nhau, đã mong lỗi lầm, chẳng phải là tâm, chẳng phải Phật, chẳng phải vật. Đã đến chỗ đó kẻ Thượng căn lợi trí gỡ ra liền đi, chẳng rơi vào lời lẽ, chẳng dính mắc cơ cảnh. Ngay đây hướng lời văn chưa bày trở về trước, một lúc quét sạch. Có thể gọi là trời che đất chở như hư không rộng rãi, như mặt trời mặt trăng chiếu sáng khắp nơi, không chỗ nào chẳng tròn, không nơi nào chẳng khắp. Do đó nói: Người hưởng thượng thấy chỗ cầm dứt thế giới không rõ

rĩ mảy may, không được mất phải quấy, lia thấy nghe hiểu biết, như trong bầu Hồ công tự có trời đất mặt trời mặt trăng. Cho đến một nói một nín, một bước một nhảy, một đẩy một gỡ, quét sạch ngàn nẻo sai, chẳng cho Nạp Tăng thiên hạ chánh nhãn nhìn thấy. Do đó nói phải là người ấy mới hiểu việc ấy. Chỉ như nay ngồi đứng nghiêm nhiên, đầu đầu vật vật thấy đều là chỗ toàn thể hiện thành. Lại nói: Như thế nào mà chiếu liễu. Từ ngàn xưa đâm biếc trắng trên không, ba lần lao lãn mà mới nên biết.

Sư xuống tòa.

Tiểu Tham.

Tăng hỏi: Người xưa nói: Thích-ca, Di-lặc cũng là đây tớ người khác.

Lại nói: Nó là người nào.

Sư nói: Là Mạnh Bát trong thôn Tam gia.

Hỏi: Đó tức trong lòng tuôn ra.

Sư nói: Lại là ai.

Lại nói: Chính là đây tớ người khác.

Sư nói: Quét sạch đầu lưỡi thiên hạ.

Lại nói: Tình biết Lão già đã cũng gãy tên hết.

Sư nói: Đúng.

Hỏi: Tự hiểu mà ra.

Sư nói: Xem ông chiết hạp làm gì.

Lại nói: Chỉ như câu cách thân lại thế nào?

Sư nói: Lia bốn câu dứt trăm lỗi.

Lại nói: Xô ngã giường thiền.

Sư nói: Chưa biết ông ở đâu. Sư bèn nói: Sáng là hạp hay tối là hạp, tay cầm lá bùa dạ mình mặt trời Phật, mặt trăng Phật, đưa kiếm kim cương lên, có kềm búa hương thượng. Đủ mắt tác gia thấy ngàn Thánh trói buộc người không trụ, vạn pháp trói buộc nó chẳng được. Rãnh rang chẳng đeo mang một mảy may. Quét sạch mười phương sạch lâu lâu. Do đó nói: Đại trượng phu cầm kiếm huệ, mũi nhọn Bát-nhã hề lửa sáng kim cương, không chỉ có thể dẹp tâm ngoại đạo mà từng sớm làm vỡ mặt Thiên ma. Chỉ như khiến oai thần lẫm liệt, sương nhận đường đường, ở trên đầu chánh dùng cơ này, ở dưới chân cần phải dưng lầy (nói ra). Nếu cũng dưng được thì quét sạch Báo Hóa Phật, chẳng rơi vào xưa nay, chẳng câu chấp đặc thất. Nếu chưa dưng được thì luôn trên đầu mạn mạn (đầy tràn) dưới chân mạn mạn (đầy tràn). Lại dính với vật lưu chuyển một câu nói gì? Sóng to nhảy ngàn tầm, sóng lẳng chẳng lia

nước. Sư xuống tòa.

Tiểu tham. Tăng hỏi: Gió xuân mênh mông khắp trời đất, là chỗ núi trốn trong khí mây. Vô vị chân nhân chẳng thể tìm, hoa rụng lại thấy theo nước trôi. Như thế nào là Vô vị chân nhân.

Sư nói: Vén lông mày lên mà nhìn.

Tăng nói: Đó tức là một mình ở trên ngàn núi, toàn oai đầu trăm cổ.

Sư nói: Ta đi trong cỏ hoang, ông lại vào thôn sâu.

Lại nói: Tự biết so một nửa.

Sư nói: Ông có biết chăng?

Tăng nói: Biết.

Sư nói: Cũng so một nửa.

Lại nói: Chỉ như Lâm Tế nói Vô vị chân nhân là cái cọc cực khô gì? Còn làm thế nào?

Sư nói: Chưa được một nửa hơi thở của nạp Tăng.

Lại nói: Vì sao như thế.

Sư nói: Chỉ vì có con mắt đánh môn của người.

Lại nói: Có thể nói: Một lần nêu ra một lần mới mẻ, một lần dùng đến một lần vui thích.

Sư nói: Bảy mươi hai gậy lại thành một trăm năm mươi.

Sư bèn nói: Vằng kiếm ở trên đầu, toàn cơ riêng bày trên đỉnh núi, trong ánh sáng đá lửa, kiếm bén quơ ngang trên trăm cổ. Nói quyền nói thật, lập chiếu lập dụng, đánh gậy hét tiếng, nói sự nói lý. Rất giống cầm búi tóc ném vào nha môn, ngay đây chẳng nói quyền chẳng nói thật, chẳng lập chiếu chẳng lập dụng, chẳng đánh gậy chẳng hét tiếng, chẳng bàn sự, chẳng luận lý. Đó cũng là dạng cố chấp giả sử trong như thế không như thế. Trong không như thế tức như thế, chính là kéo đuôi rùa linh. Đến chỗ đó thì Phật tổ rời chẳng dính. Nếu là thấu được thì phải biết trong đó có một con đường lớn thông lên trời. Đem quét sạch chức vị quan trọng, phàm Thánh dứt dấu vết. Nếu cũng xô đẩy được một, tuyên khai lập được một cơ, thì ngàn Thánh vạn Thánh ràng buộc nó cũng chẳng ở, ngàn người vạn người tìm nó cũng không được. Chẳng sám tội mà tội đã tiêu, chẳng tụ tập phước mà phước đã tụ tập. Chẳng lập mảy may hạnh môn, mà Phổ Hiền hạnh môn đầy khắp mười phương. Chẳng lập mảy may cơ trí, mà Văn-thù đại dụng đã rộng khắp hằng sa giới. Do đó nói giấu cất huyền cơ khi chưa có điềm. Thích-ca, Di-lặc nhú mày, giấu vận đen tối ở tức hóa. Lâm Tế Đức Sơn có bước đi lại chẳng rơi công huân một câu như thế làm sao nói. Vạc nước sôi

lò than đỏ thổi diệt mất giáo pháp, rừng kiếm núi đao tiếng hét khiến bị tội phá.